

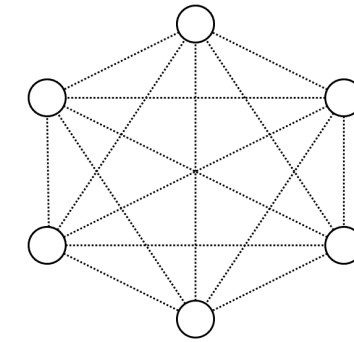
Asymmetrische encryptie

Cyberboswachters

Tim Dams

Het sleutelprobleem bij symmetrische encryptie

- Per **eindpunt** een aparte sleutel nodig
- Aantal sleutels: $n \times \frac{(n-1)}{2}$

Bij 6 gebruikers zijn er al 15 sleutels nodig.

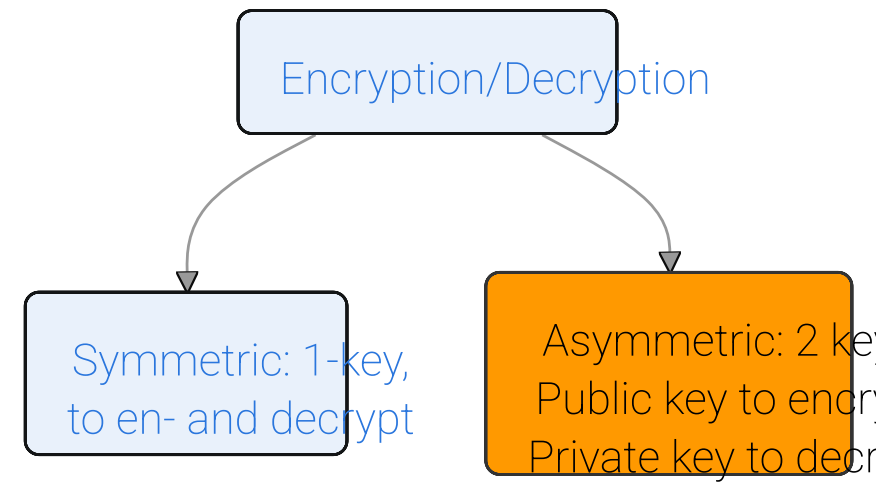
Gebruikers Sleutels

6	15
10	45
100	4950!

⚠ Waarschuwing

Key distribution problem: op grote schaal (Internet) wordt sleutelmanagement onmogelijk!

Asymmetrische encryptie

Asymmetrische encryptie: twee sleutels

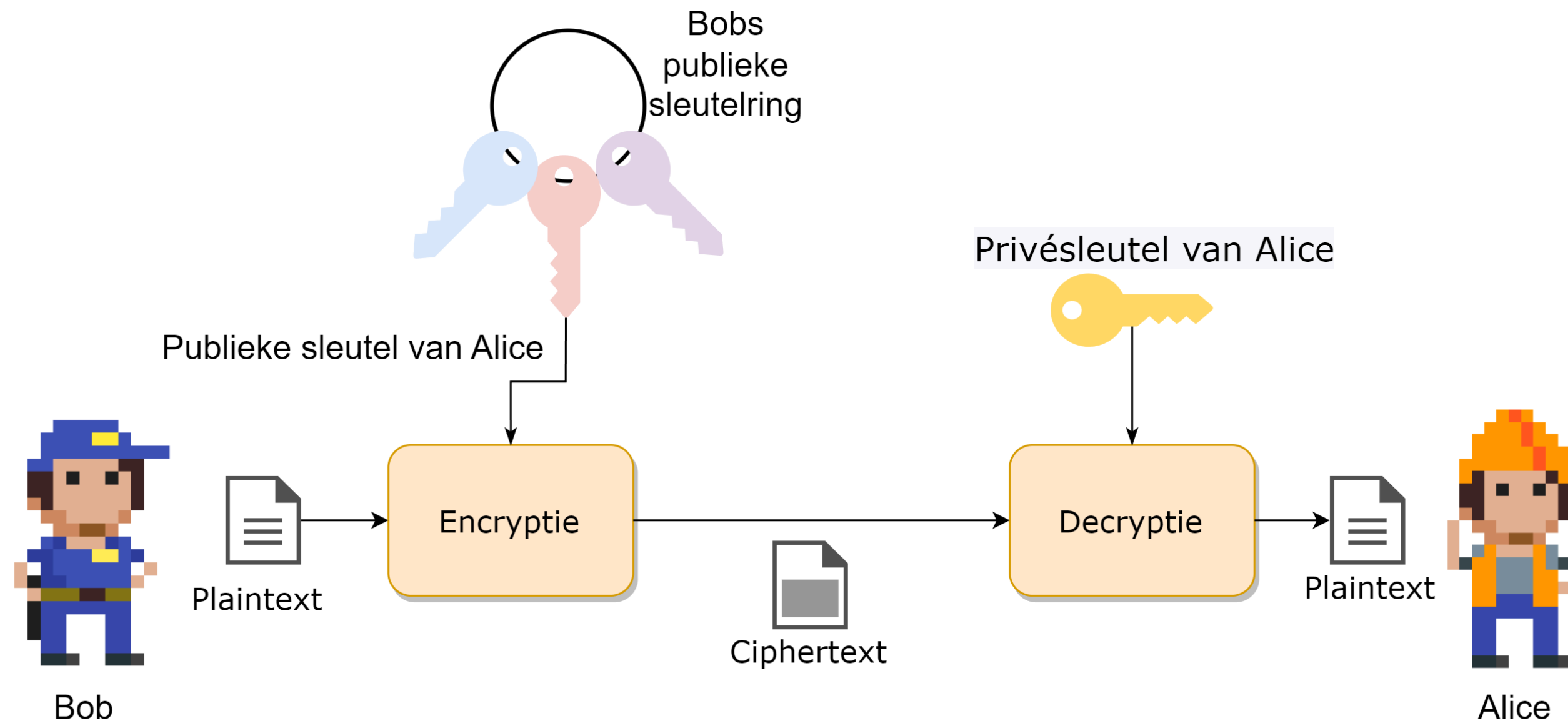
- **Publieke sleutel:** iedereen mag deze gebruiken om te encrypteren
- **Private sleutel:** enkel de eigenaar kan decrypteren

 Belangrijk

De private sleutel moet altijd geheim blijven! (cfr Kerkhoff)

Asymmetrische encryptie: werking

- Ontwikkeld in de **jaren 70** door Diffie en Hellman
- Enorme impact op beveiligde communicatie via Internet

Publieke crypto: Bob gebruikt de publieke sleutel van Alice om haar een beveiligd bericht te sturen.

De kist-metafoor

Tip

De **publieke sleutel** = een openstaande kist.

Iedereen kan er een boodschap in leggen en op slot klikken (*encrypteren*).

Enkel de eigenaar heeft de **private sleutel** om de kist te openen (*decrypteren*).

Dualiteit van publieke cryptografie

Asymmetrische crypto lost **twee** problemen op:

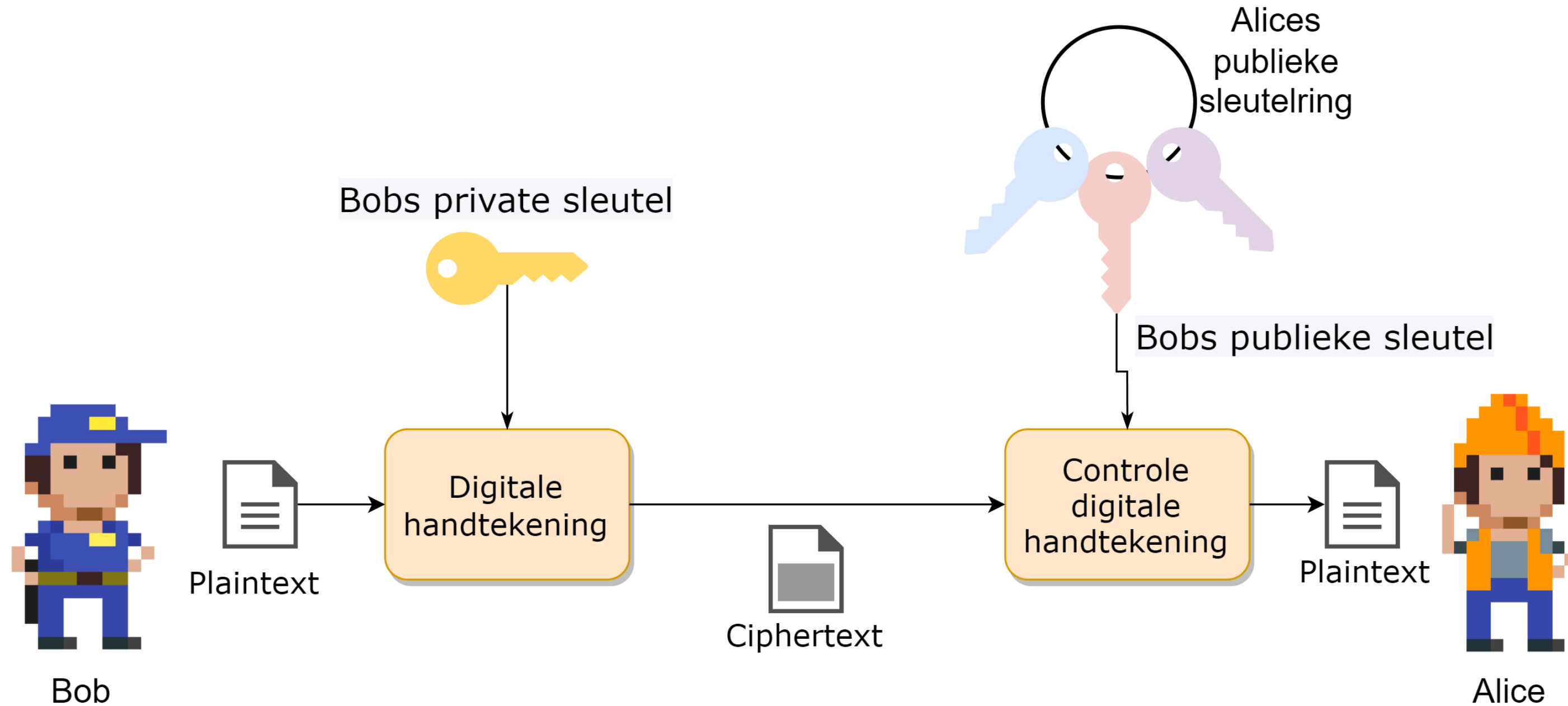
1. **Encryptie**: publieke sleutel om berichten te versleutelen
2. **Digitale handtekening**: private sleutel om identiteit te bewijzen

Tip

Private sleutel = uniek voor eigenaar → bewijs van identiteit (**authenticatie**)

Digitale handtekening: concept

Het ondertekenen van een document met behulp van je private sleutel.

Diffie-Hellman sleuteluitwisseling

- Publieke crypto heeft 3 toepassingen: **encryptie, digitale handtekeningen, key exchange**
- Symmetrische crypto is **sneller** → beter voor realtime communicatie
- Maar: sleutelmanagement is problematisch bij grote groepen
- **Diffie-Hellman** lost dit op: veilige sleuteluitwisseling over een **onveilig kanaal**

Diffie-Hellman: werkwijze

1. Alice en Bob kiezen elk een **geheime waarde** (enkel voor deze sessie)
2. Ze berekenen elk een **publieke waarde** en sturen die naar de ander (mag onbeveiligd)
3. Elk combineert ontvangen publieke waarde met eigen geheime waarde
4. Resultaat: een **shared secret** dat beiden kennen

Opmerking

Deze waarden zijn **geen sleutelparen** zoals bij RSA – ze worden na de uitwisseling weggegooid.

Diffie-Hellman: rekenvoorbeeld

Stap Alice

- 1 Kiest geheim getal $A = 3$
- 2 Berekent $7^A \% 11 = 343 \% 11 = 2$ (= X)
- 3 Stuurt $X=2$ naar Bob
- 4 Berekent $Y^A \% 11 = 4^3 \% 11 = 9$

Bob

- 1 Kiest geheim getal $B = 6$
- 2 Berekent $7^B \% 11 = 11764 \% 11 = 4$ (= Y)
- 3 Stuurt $Y=4$ naar Alice
- 4 Berekent $X^B \% 11 = 2^6 \% 11 = 9$

Shared secret = 9 → enkel Alice en Bob kennen dit getal!

Diffie-Hellman: waarom werkt dit?

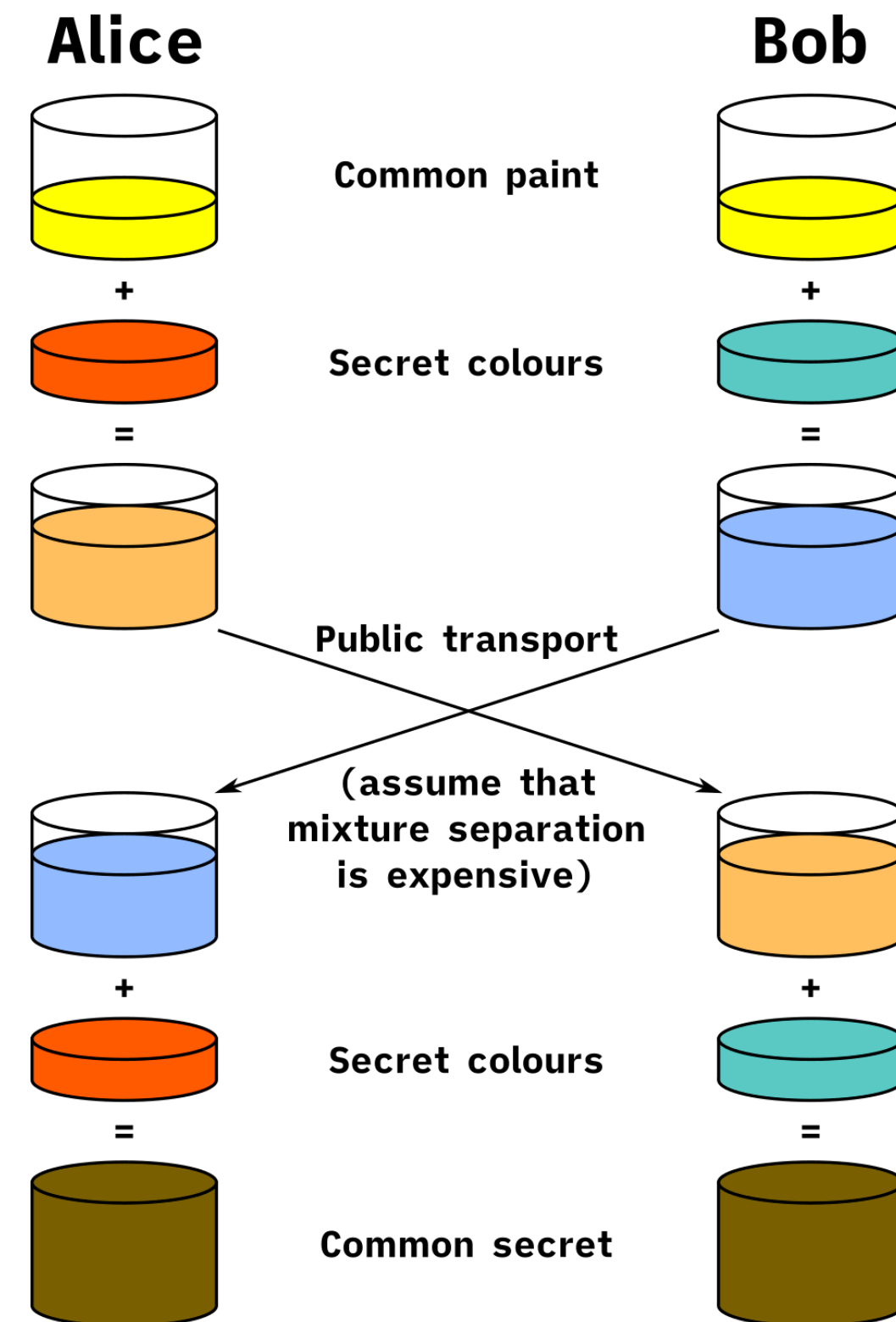
- Dankzij de eigenschappen van de **modulo-operator**
- X en Y kunnen het resultaat zijn van gigantische berekeningen
- Een stroper heeft **veel rekenwerk** nodig om alle mogelijkheden te testen

Waarschuwing

In de praktijk kiezen Alice en Bob **veél** grotere getallen dan 3 en 6!

Diffie-Hellman: de verfkleurenmetafoor

1. Alice en Bob spreken **publiek** een startkleur af (geel)
2. Elk kiest een **geheime** kleur (nooit gedeeld)
3. Ze mengen beide en sturen het mengsel naar elkaar
4. Elk voegt bij het ontvangen mengsel de eigen geheime kleur toe
5. Beiden komen uit op **dezelfde eindkleur** → gedeeld geheim

💡 Tip

Verf mengen is makkelijk, *ontmengen* praktisch onmogelijk. In de digitale versie vervult de modulo-berekening die rol.

RSA

- **1977**, door Rivest, Shamir en Adleman
- Sleutels van **1536 tot 4096 bits**
- Relatief **traag** → vaak gebruikt voor sleuteluitwisseling
 - Daarna overschakelen op sneller symmetrisch cipher
- Gebaseerd op **modulo-operator** (net als Diffie-Hellman)

RSA: sleutels aanmaken

Stap 1: publieke sleutel genereren

- Kies twee priemgetallen: $p=17$ en $q=11$
- Bereken $N = p \times q = 187$
- Kies priemgetal $e = 7$

Stap 2: private sleutel berekenen

- Vind d zodat $e \times d = 1 \% ((p - 1) \times (q - 1))$
- $7 \times d = 1 \% 160 \rightarrow d = 23$

RSA: het sleutelpaar

- **Publieke sleutel:** $N = 187$ en $e = 7$ (openbaar)
- **Private sleutel:** $d = 23$ (geheim!)

Tip

Om d te berekenen gebruiken we het *Uitgebreid Euclidisch algoritme*, gebaseerd op het *Algoritme van Euclides* voor de grootste gemene deler.

RSA: encryptie voorbeeld

Alice wil ASCII-karakter **X** (waarde 88) naar Bob sturen:

Encryptie (met publieke sleutel): $C = data^e \% N$

$$C = 88^7 \% 187 = 11$$

Decryptie (met private sleutel): $P = C^d \% N$

$$P = 11^{23} \% 187 = 88$$

= ASCII van X → bericht is correct ontvangen!

RSA: waarom is dit veilig?

Tip

De sterkte zit in het feit dat **factorisatie** computationeel veel moeilijker is dan vermenigvuldigen.

- $123 \times 127 = 15621$ → makkelijk
- 15621 ontbinden in factoren → **veel moeilijker**

RSA en cryptocurrencies

- Cryptocoins gebruiken dezelfde **public crypto** concepten
- Je **private sleutel** = bewijs van eigendom van je coins
- **NOOIT** je private sleutel aan derden geven!
 - Wie je private sleutel heeft, kan je coins stelen

Elliptic Curve Cryptografie (ECC)

- **Modernere** asymmetrische crypto, gebaseerd op **elliptische krommen**
- Veel **kleinere sleutels** voor hetzelfde beveiligingsniveau:

ECC	RSA equivalent
256 bits	3072 bits
384 bits	7680 bits

Tip

Kleiner = **sneller**, minder data, minder energie → ideaal voor **mobiel** en **IoT**

ECC: toepassingen

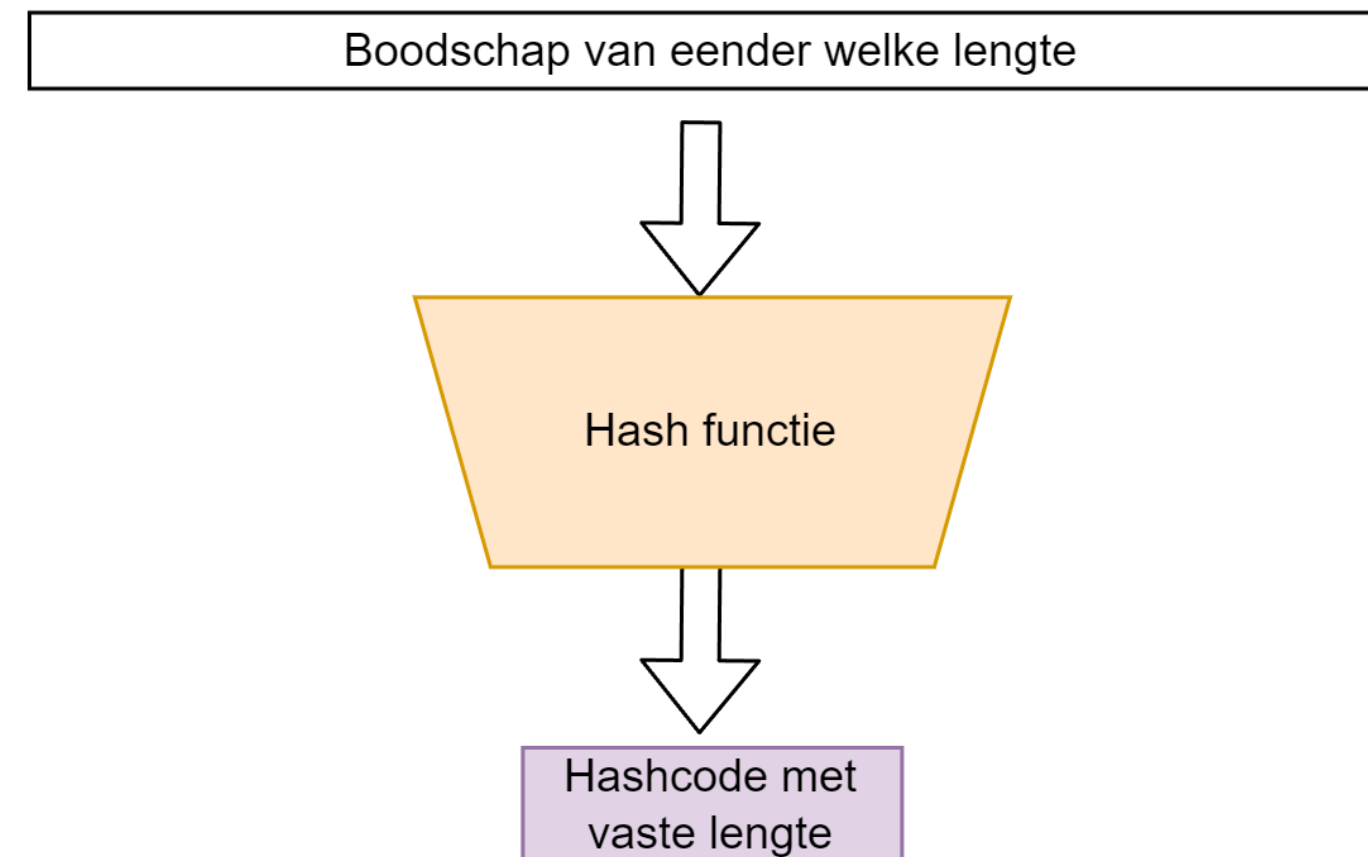
- **ECDH**: Diffie-Hellman sleuteluitwisseling via elliptische krommen
- **ECDSA**: digitale handtekeningen (o.a. gebruikt door **Bitcoin**)
- Moderne **TLS/HTTPS** gebruikt vrijwel altijd ECC voor sleuteluitwisseling

Waarschuwing

Net als RSA is ECC kwetsbaar voor **quantumcomputers**. Daarom werkt men aan **post-quantum cryptografie** – NIST publiceerde in 2024 de eerste standaarden.

Intermezzo: Hashes

- **Hashfunctie:** zet data om naar code met **vaste lengte**
 - Ongeacht de grootte van de input
 - **1 bit** wijzigen → **totaal andere hash**
- Identieke input → identieke hash

Het hash proces.

Hashes: eigenschappen

- **Niet omkeerbaar:** van hash → originele tekst is onmogelijk
 - Eenrichtingsfunctie
- **Hash collisions:** twee verschillende inputs → zelfde hash
 - Theoretisch onvermijdelijk (hash is korter dan input)
 - Goede hashfunctie minimaliseert dit

Bekende hashfuncties

Algoritme	Hashlengte	Status
MD5	128 bits	Verouderd, veel collisions
SHA-256	256 bits	Veilig
SHA3-512	512 bits	Nieuwste standaard

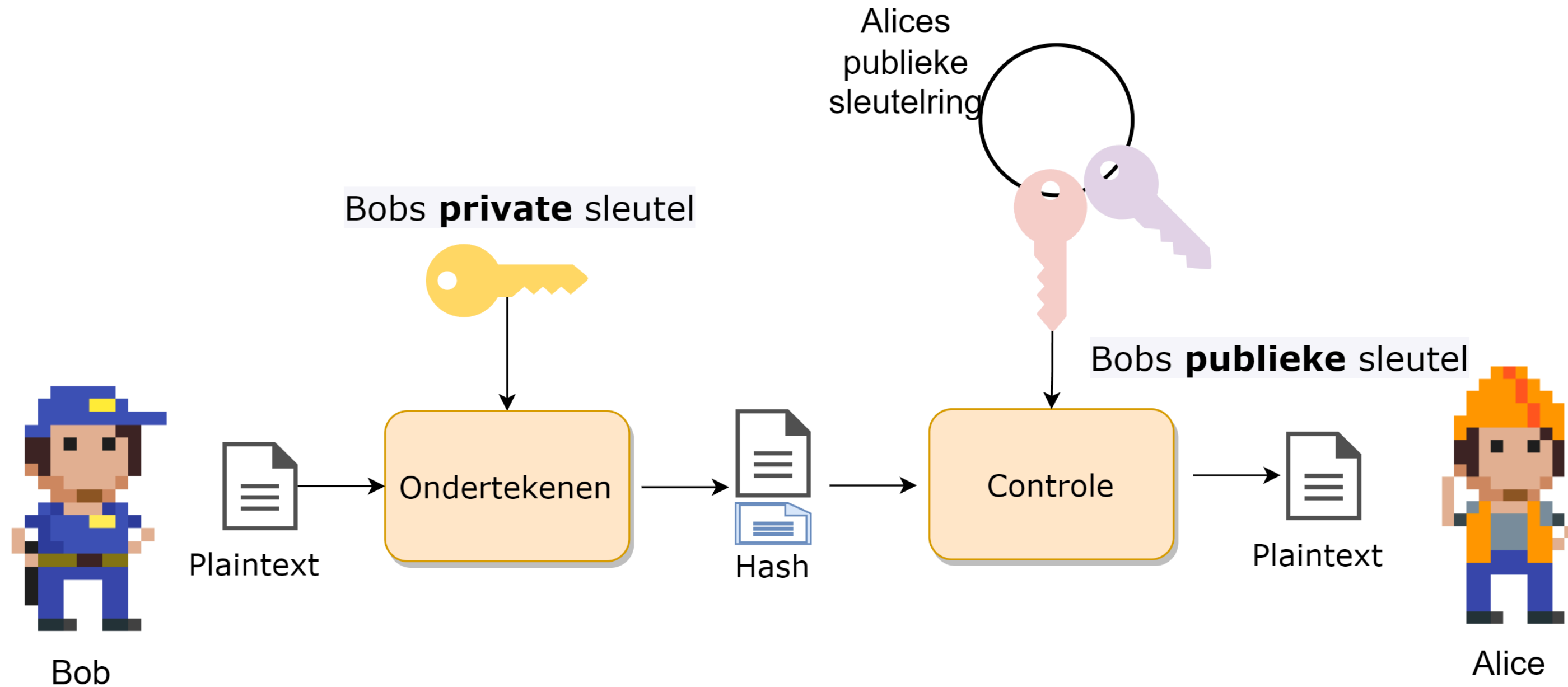
! Belangrijk

Een digitale hash is een ideaal middel om boodschappen digitaal te ondertekenen (integrity).

Digitale handtekeningen

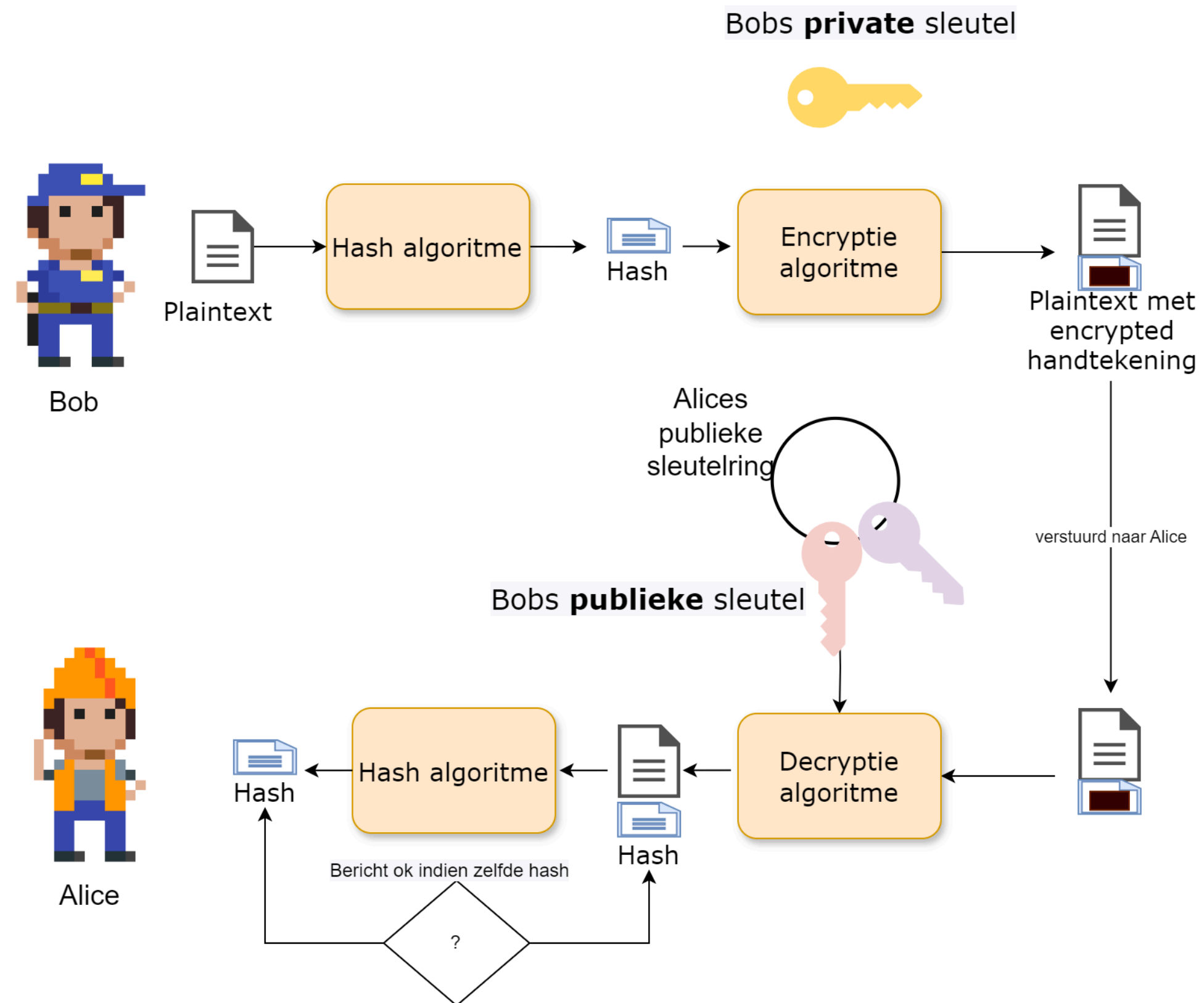
- Probleem: hoe weet je dat een bericht **echt** van de afzender komt?
- Oplossing: **digital signature** via publieke crypto
 - Private sleutel = bewijs van identiteit
 - Handtekening = hash geëncrypteerd met private sleutel
 - Ontvanger verifieert met bijhorende publieke sleutel

Digitale handtekeningen

Boodschappen ondertekenen met je private sleutel.

Digitale handtekeningen: hele process

Digitale handtekeningen: rekenvoorbeeld

Gegeven sleutelpaar:

- Publieke sleutel: $e = 5, n = 91$
- Private sleutel: $d = 29$

Ondertekenen van boodschap
 $m = 35$:

$$s = m^d \% n = 35^{29} \% 91 = 42$$

Verstuur:

boodschap **35** + handtekening **42**

Ontvanger verifieert met publieke sleutel e, n :

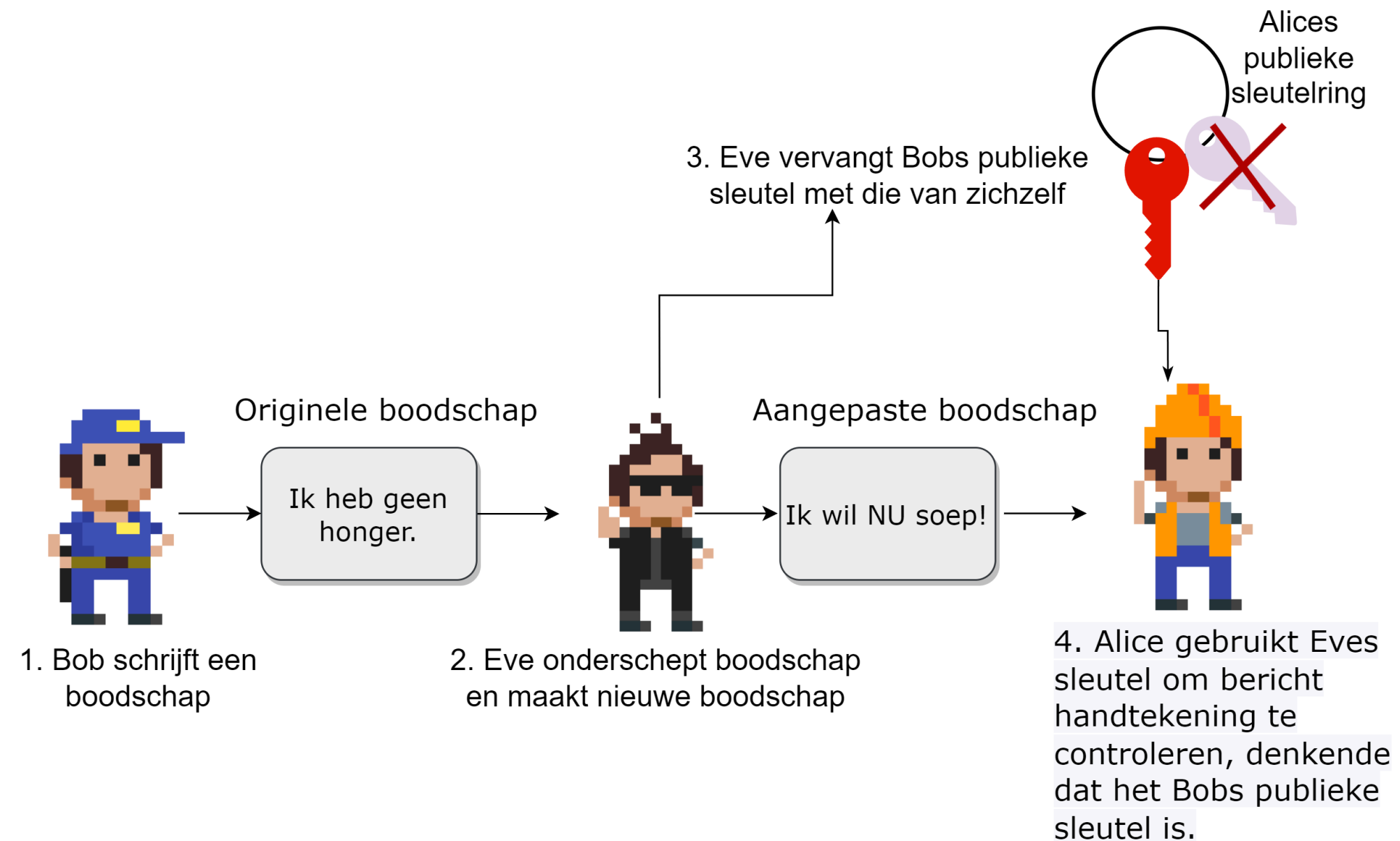
$$42^e \% n = 42^5 \% 91 = 35$$

Hash komt overeen → bericht is **authentiek!**

Het probleem met digitale handtekeningen

- Publieke sleutels zijn... **publiek**
- Hoe weet je dat een publieke sleutel **echt** bij persoon X hoort?
- Een aanvaller kan:
 1. Bericht onderscheppen en aanpassen
 2. Ondertekenen met **eigen** private sleutel
 3. Ontvanger wijsmaken dat zijn publieke sleutel van de originele afzender is

Man-in-the-middle bij handtekeningen

Eve misbruikt het impliciete vertrouwen dat zit ingebouwd in het digitale handtekening proces.

⚠ Waarschuwing

We hebben een manier nodig om de **identiteit van de eigenaar** van een publieke sleutel te verifiëren!

Digitale certificaten

- **Certificaat** = digitaal document dat identiteit bindt aan publieke sleutel
- Ondertekend door een **trusted third party** (vertrouwde derde partij)
- Als je de derde partij vertrouwt → vertrouw je het certificaat

Tip

Certificaten worden beschreven in de **X.509** standaard.

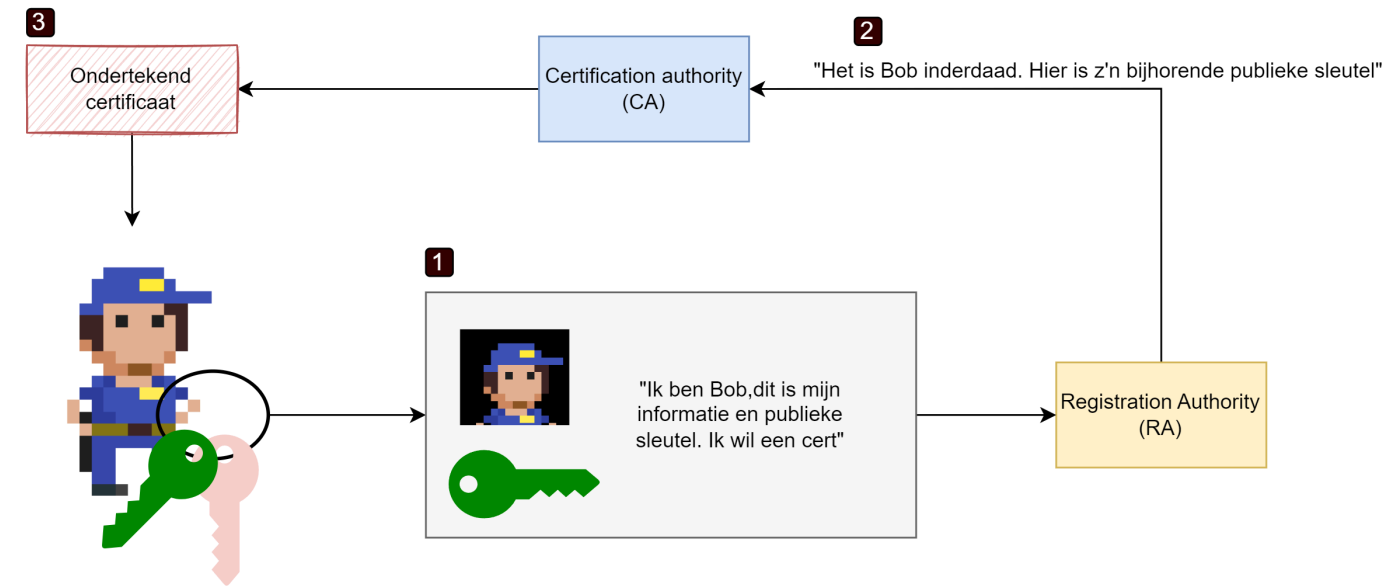
Certificaat aanmaken: het proces

1. Bob gaat naar een **Registration Authority (RA)**

- Identiteit verifiëren (ID-kaart, paspoort, ...)
- Soms fysiek kantoor vereist

2. RA stuurt aanvraag + Bobs publieke sleutel naar **Certification Authority (CA)**

3. CA maakt certificaat aan én **ondertekent** het

Certificaat: inhoud en verificatie

- Certificaat = **geëncrypteerde hash** van:
 - Bobs publieke sleutel
 - Info over Bob en de CA
 - Geëncrypteerd met **private sleutel** van de CA

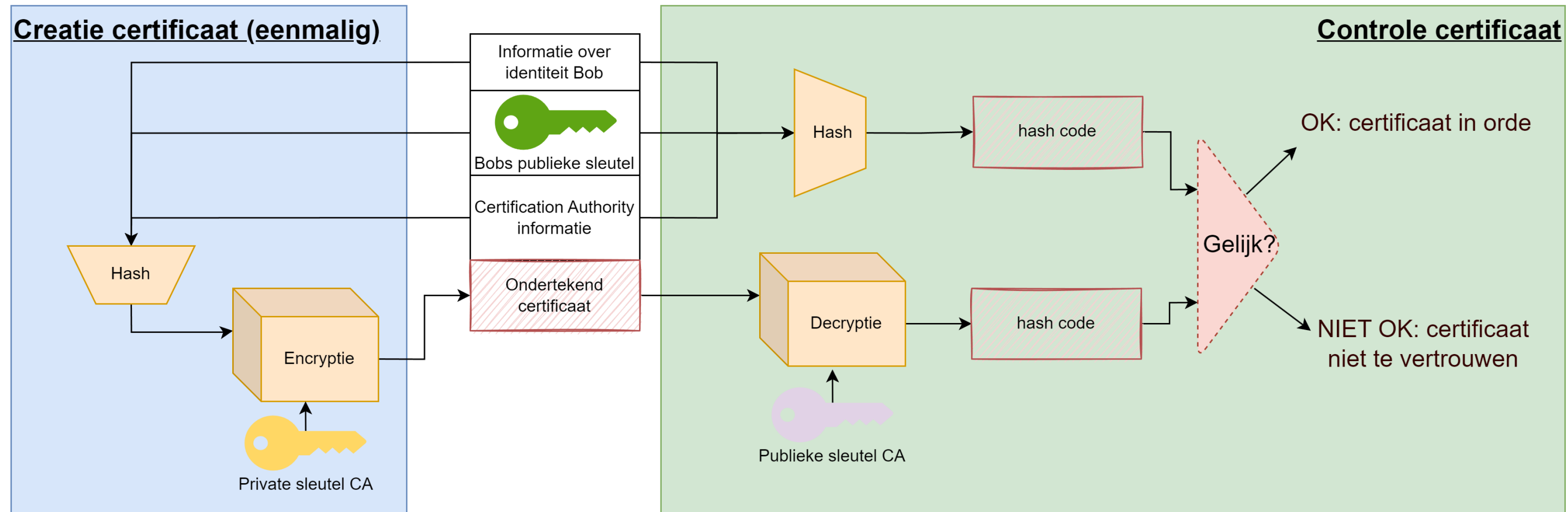

Tip

Het gehele systeem van CA's, RA's, etc. voor het uitgeven, beheren en bewijzen van certificaten heet een **Public Key Infrastructure (PKI)**.

Verificatie van certificaten

Zelfde hash genereren → vergelijken met certificaat na decryptie met **publieke sleutel** van CA

X.509: inhoud van een certificaat

Een X.509-certificaat bevat minstens:

- **Versie** van de standaard (doorgaans v3)
- **Serienummer** (uniek binnen de CA)
- **Signature algorithm** (bv. SHA-256 met RSA)
- **Issuer**: de CA die het certificaat uitgaf
- **Validity**: geldigheidsperiode
- **Subject**: eigenaar (domeinnaam of persoon)
- **Public key** van de eigenaar
- **Extensions**: gebruiksbeperkingen, alternatieve domeinnamen, ...
- **Signature**: de digitale handtekening van de CA

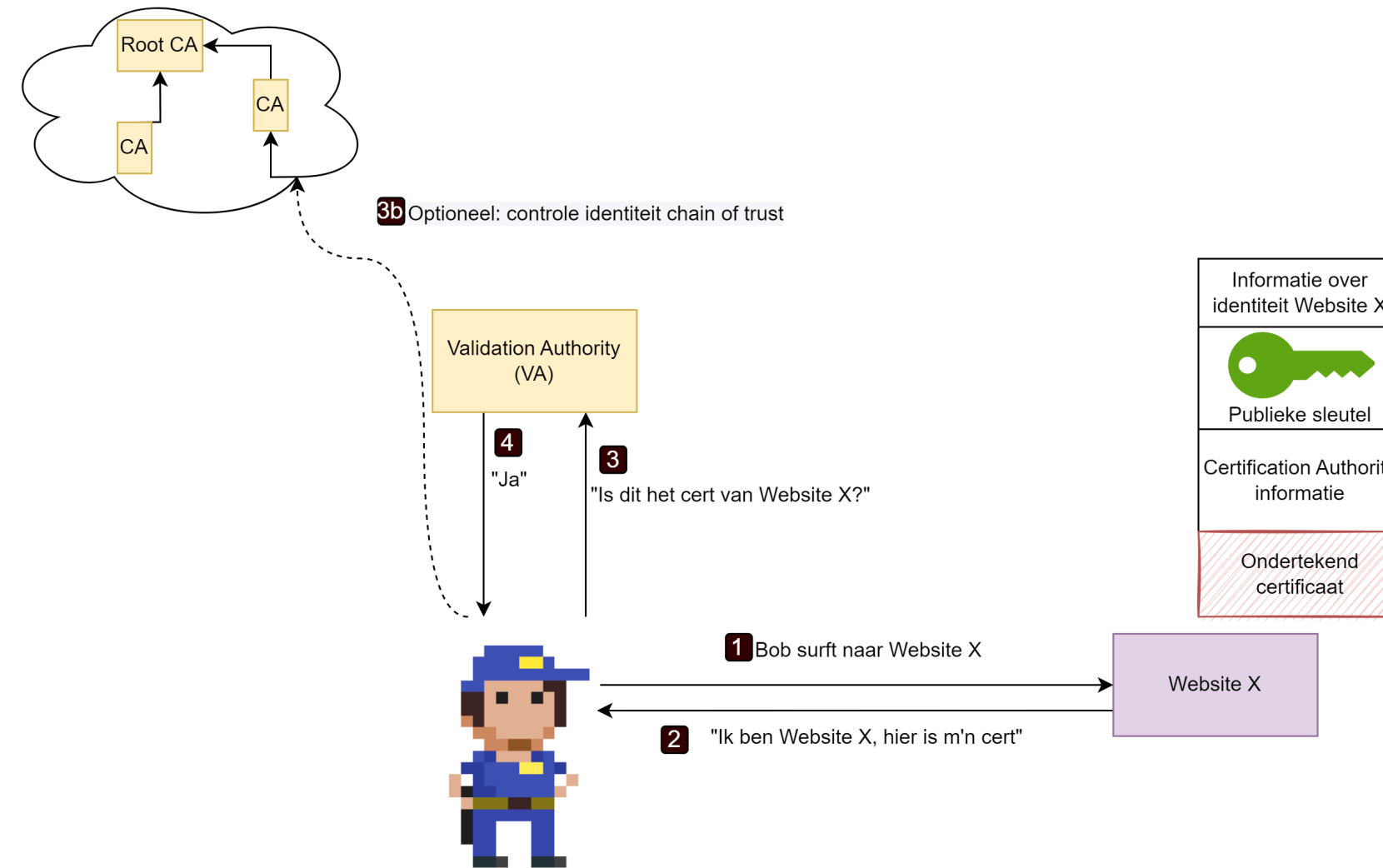
Chain of Trust

- Browser controleert certificaat van website via CA
- Twijfel aan CA? → certificaat van CA controleren bij **bovenliggende CA**
- Zo ontstaat een **keten van CA's**
- Bovenaan: **root CA**

⚠️ Belangrijk

Vertrouw je de root CA? → dan vertrouw je de hele keten. **En vice versa!**

Certificaat in de browser

Het certificaat tijdens het surfen.

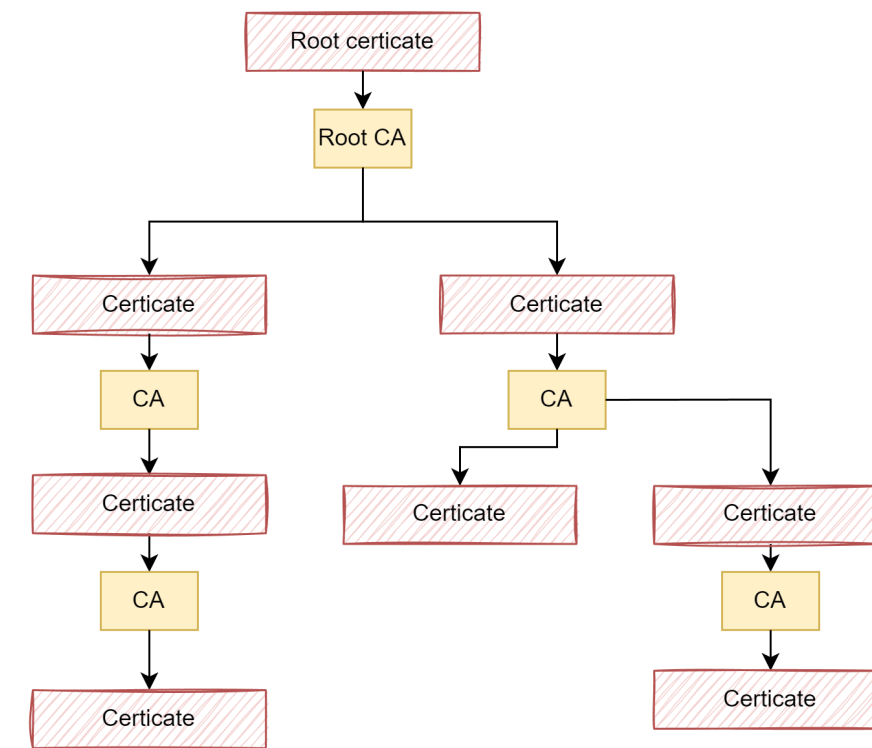
Opmerking

HTTPS + certificaten werken in tandem: encryptie **én** identiteitsverificatie.

Pas sinds ~2017 biedt >50% van websites HTTPS aan.

Breach of Trust

- Ergste scenario: **private sleutel van CA** wordt gestolen
- Aanvallers kunnen dan certificaten genereren **op naam van de CA**
- **Alle** certificaten van die CA (en sub-CA's!) worden ongeldig

De chain-of-trust: oh zo belangrijk bij digitale certificaten.

Case: DigiNotar (2011)

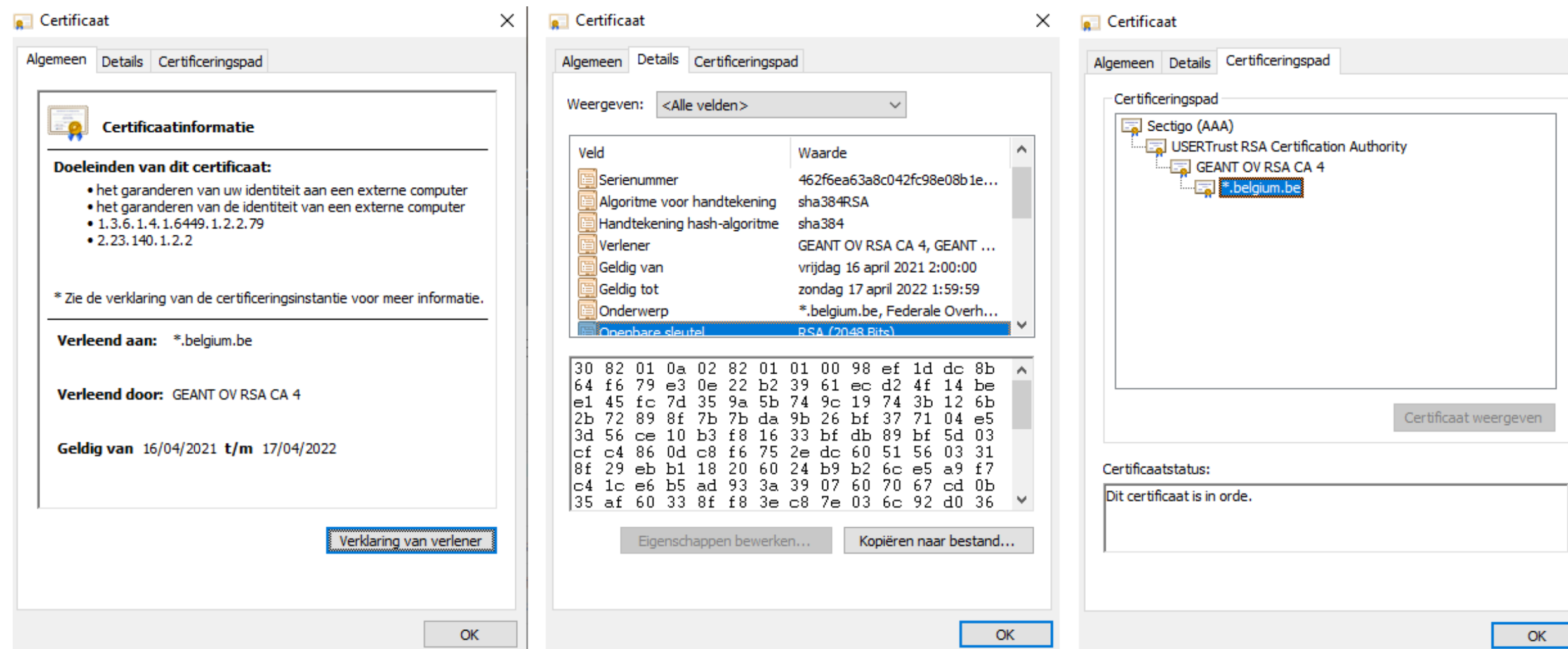
- Nederlandse CA, gehackt in 2011
- Aanvallers gaven valse certificaten uit voor o.a. [google.com](https://www.google.com)
- Ingezet om Iraanse Gmail-gebruikers te bespioneren
- Browsers verwijderden DigiNotar als vertrouwde root-CA
- **Alle** DigiNotar-certificaten werden ongeldig — ook die van DigiD en de Nederlandse overheid
- DigiNotar ging binnen enkele weken failliet

Waarschuwing

Eén gecompromitteerde CA kan het vertrouwen voor duizenden sites kapotmaken.

Certificaten bekijken in de browser

- Klik op het **slotje** naast de URL → certificaat openen
- Je ziet: geldigheidsduur, CA, publieke sleutel, algoritmes, ...
- Tab **Certificeringspad** = de chain of trust

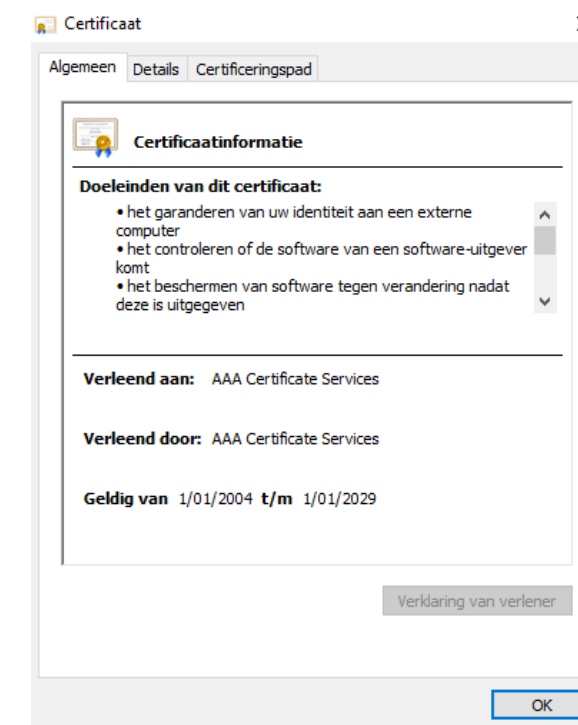
Het certificaat van België.

Self-signed certificaten

- Root CA's hebben een **self-signed certificate**

→ *Verleend aan == Verleend door*

- Als je de root CA niet vertrouwt → hele keten niet te vertrouwen

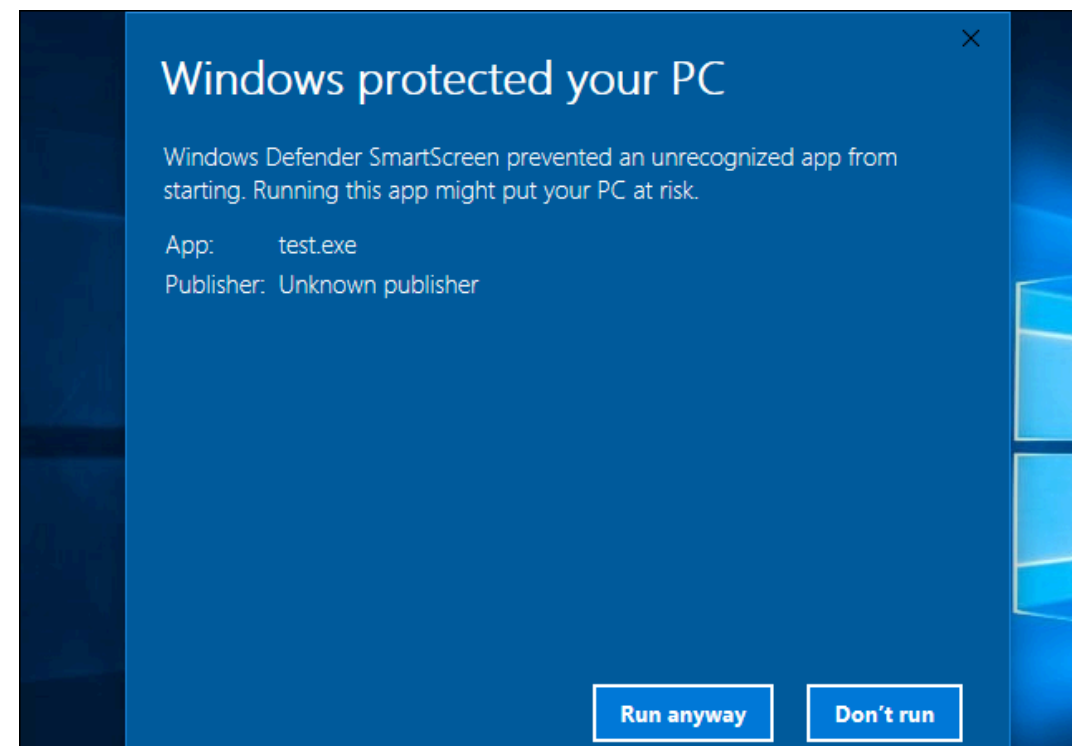
Sectigo heeft een self-signed certificaat.

Soorten certificaten

Type	Doel
SSL certificaat	Identiteit webserver bewijzen
Persoonlijk certificaat	Eigen identiteit bewijzen (bv. e-mail)
Code signing certificaat	Echtheid van software bewijzen

Windows SmartScreen

- Controleert automatisch het **certificaat** van applicaties
- Geen certificaat? → waarschuwing!

Windows 10 Smartscreen beschermt je van niet digitaal ondertekende software.

Opmerking

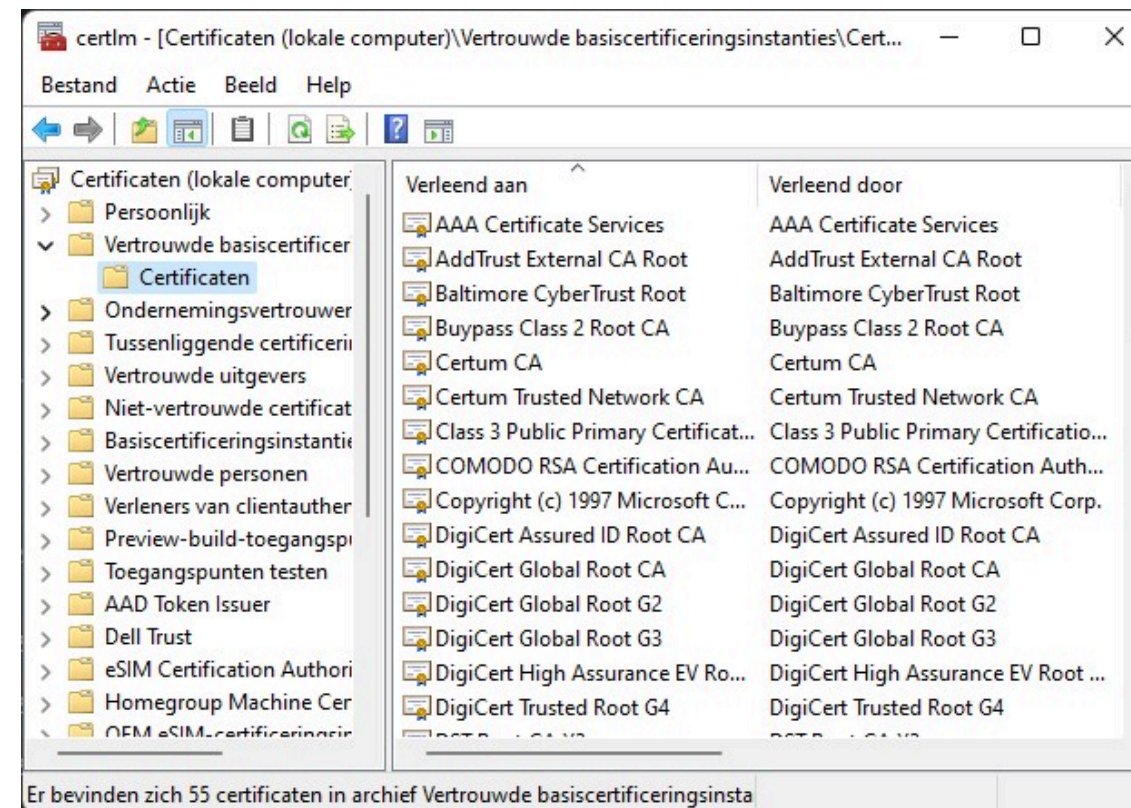
Geen certificaat ≠ automatisch onveilig. Certificaten kosten geld – niet alle ontwikkelaars kunnen dit betalen.

Windows Certificate Manager

Tip

Bekijk lokaal geïnstalleerde certificaten via <certlm.msc>

Let er altijd op welke informatie je deelt via screenshots.

Web of Trust: alternatief voor PKI

- PKI = **gecentraliseerd** (vertrouwen via CA's)
- **Web of Trust** (WoT) = **gedecentraliseerd** alternatief (bekend van **PGP/GPG**)
- Geen centrale autoriteiten – gebruikers ondertekenen **elkaars** publieke sleutels

Tip

Alice verifieert Bobs sleutel persoonlijk → ondertekent deze met haar private sleutel → *“Ik bevestig dat deze sleutel van Bob is.”*

Web of Trust: vertrouwenspaden

- Carol kent Bob niet, maar **vertrouwt Alice**
- Alice heeft Bobs sleutel ondertekend
- Carol kan via dat **vertrouwenspad** Bobs sleutel aanvaarden
- Zo ontstaat een **web** van onderlinge vertrouwensrelaties

In een Web of Trust ondertekenen gebruikers elkaars sleutels.

PKI vs. Web of Trust

	PKI	Web of Trust
Vertrouwen	Hiërarchisch (top-down)	Peer-to-peer
Wie valideert?	Certificate Authorities	Gebruikers zelf
Zwak punt	1 CA gehackt = iedereen getroffen	Vergt actieve deelname
Gebruik	HTTPS, S/MIME, code signing	PGP/GPG e-mail, softwarepakketten

Opmerking

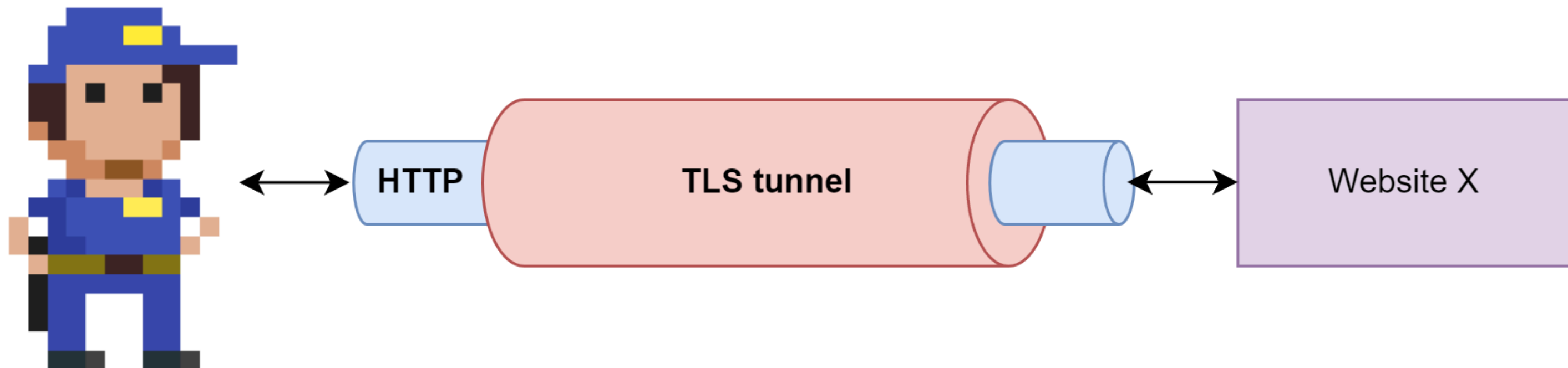
WoT bleek moeilijk **schaalbaar**: key signing parties, moeilijk vertrouwenspaden vinden. Daarom domineert PKI op het Internet.

HTTPS en TLS

- **HTTPS** = HTTP + beveiligde encryptietunnel
 - Poort **443** (i.p.v. poort 80 voor HTTP)
- Tunnel opgezet door **TLS** (*Transport Layer Security*)
 - Opvolger van **SSL** (*Secure Sockets Layer*)

TLS: twee taken

1. **Identiteitscontrole:** certificaat (asymmetrische crypto) verifieert de website
2. **Sleuteluitwisseling:** gemeenschappelijke sleutel afspreken (Diffie-Hellman, Elliptic Curve, ...)

De erg belangrijke TLS tunnel tijdens het surfen met HTTPS.

TLS: het beste van beide werelden

Tip

Asymmetrisch = veilige sleuteluitwisseling (traag)

Symmetrisch = snelle data-encryptie

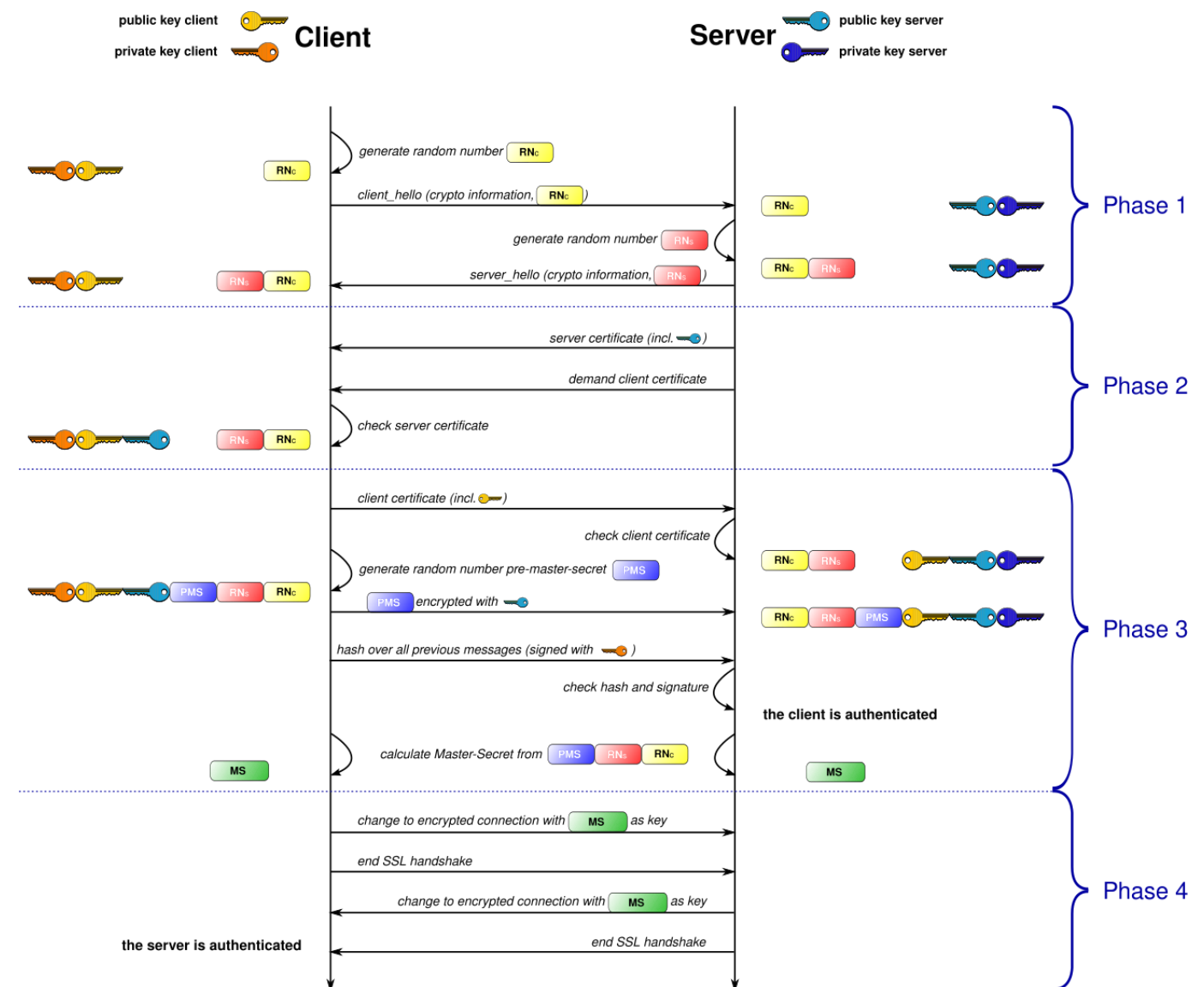
TLS/HTTPS combineert de **sterktes** van beide soorten crypto!

Opmerking

Meer weten? Bekijk de briljante visualisatie op tls.ulfheim.net

Mutual TLS (mTLS)

- Normaal HTTPS: **enkel de server** heeft een certificaat
- Bij mTLS: **ook de client** authenticereert met een certificaat
- Typisch gebruikt in:
 - Bankomgevingen, e-government
 - Bedrijfs-VPN's
 - API-verkeer tussen backend-servers

Tip

De server weet dan zeker dat de client effectief is wie die beweert te zijn.

HTTPS: nadelen

Waarschuwing

- ISP kan **geen caching** meer doen (alles is geëncrypteerd)
- Website genereert **meer trafiek** (geen tussenliggende cache)
- Maar: de **veiligheid** weegt ruimschoots op tegen deze nadelen

E2E encryptie onder druk: Apple en de UK

- **End-to-end encryptie** (E2EE): enkel zender en ontvanger kunnen data lezen
- 2025: Britse overheid eist **backdoor** in Apple's iCloud-encryptie
- Apple weigert backdoor → schakelt E2EE (**Advanced Data Protection**) uit in het VK
- iMessage, FaceTime en iCloud Keychain behouden wel E2EE

Waarschuwing

Een backdoor die enkel voor “de goeden” werkt, bestaat niet. Een achterpoortje verzwakt de beveiliging voor **alle** gebruikers – in strijd met Kerckhoffs principe.

Chat Control: ook in de EU

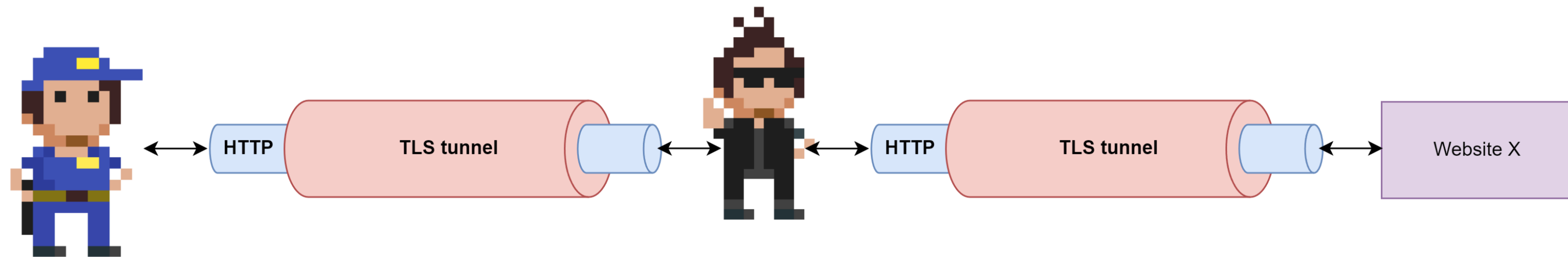
- EU stelde in 2022 de **Child Sexual Abuse Regulation** (“Chat Control”) voor
- Verplicht scannen van **alle** chatberichten – ook E2E-versleutelde
- Critici: dit is technisch een **backdoor** of *client-side scanning* (spyware)
- Na jarenlange controverse werd verplicht scannen van E2EE afgezwakt (2025)

Opmerking

Je kan niet tegelijk **echte** E2E-encryptie garanderen én berichten laten meelezen. Of de sleutel is geheim, of hij is het niet.

Man-in-the-middle: mitmproxy

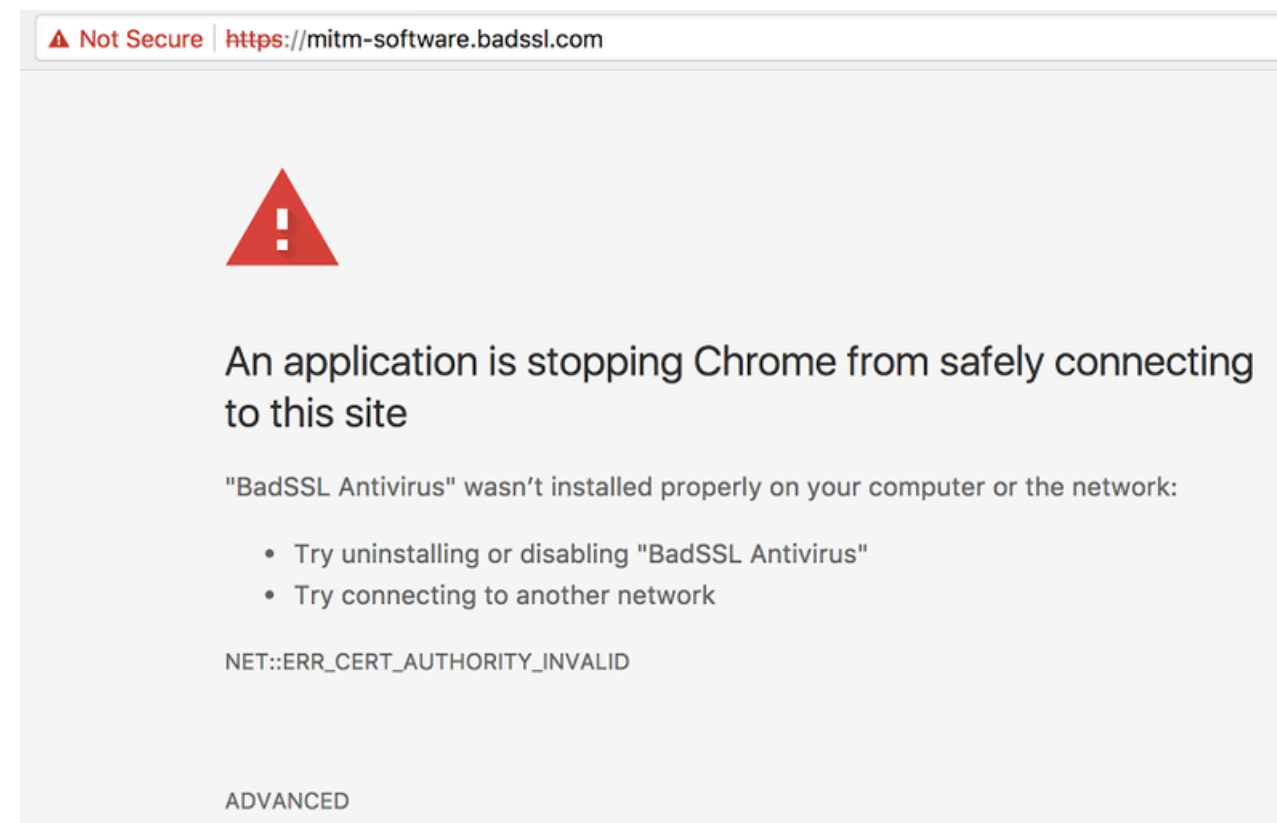
- **mitmproxy**: Linux-tool voor MITM-aanval op HTTPS
- Aanvaller nestelt zich tussen client en website
- Zet **eigen TLS tunnels** op naar beide kanten
- Kan alle trafiek **lezen en aanpassen**

Een man-in-the-middle aanval met TLS.

Mitmproxy: verdediging

- Aanvaller kan **geen geldige certificaten** genereren
- Browser geeft **waarschuwing** bij ongeldig certificaat

De waarschuwing die Chrome genereert wanneer het een, potentiële, mitm-aanval detecteert.

! Belangrijk

Negeer nooit certificaatwaarschuwingen in je browser!

Conclusie

- **Asymmetrische crypto** lost het sleuteldistributieprobleem op
- Twee sleutels: **publiek** (encryptie) en **privaat** (decryptie + handtekening)
- **Digitale handtekeningen + certificaten** bewijzen identiteit
- **TLS/HTTPS** combineert asymmetrisch en symmetrisch voor snelle, veilige communicatie
- De **chain of trust** (CA's) is de ruggengraat van vertrouwen op het Internet

! Belangrijk

Bescherm je **private sleutel**, verifieer **certificaten**, en negeer nooit browserwaarschuwingen!